

МАЛКА КНИГА ЗА ГОЛЕМИТЕ ИДЕИ

THE LITTLE BOOK OF BIG IDEAS

Copyright © Daniel Smith and Michael O'Mara Books Limited 2017

© Марин Загорчев, *превод от английски*

© Деница Трифонова, *дизайнер на корицата*

© Сиела Норма АД

София • 2020

ISBN: 978-954-28-3259-1

Даниел Смит

МАЛКА КНИГА
ЗА
ГОЛЕМИТЕ
ИДЕИ

ВСИЧКО, КОЕТО НЕ МОЖЕ ДА НЕ ЗНАЕТЕ!

Превод от английски

Марин Загорчев

 ciela

*На Лорън и Люк
Имайте големи мечти!*

СЪДЪРЖАНИЕ

УВОД.....	11
-----------	----

ЧАСТ ПЪРВА

КОСМОСЪТ И РЕЛИГИЯТА.....	13
Вселената.....	15
Митове за сътворението на света.....	16
Политеизъм.....	18
Монотеизъм.....	19
Будизъм.....	21
Прераждане.....	22
Атеизъм.....	24
Хелиоцентризъм.....	25
Небесната механика.....	27
Теорията за Големия взрив.....	29
Тъмна материя и тъмна енергия.....	31
Изследване на Космоса.....	32
Мултивселената.....	35
Краят на света.....	36

ЧАСТ ВТОРА

МАТЕМАТИКА.....	39
Числа.....	40
Аритметика.....	42
Алгебра.....	43
Геометрия.....	44
Неевклидова геометрия.....	46
Безкрайност.....	47
Ирационални числа.....	49
Висша математика.....	51
Теория на вероятностите.....	52
Статистика.....	54
Теория на хаоса.....	56

ЧАСТ ТРЕТА

НАУКА	59
Физически науки	60
Науки за живота	61
Таксономия	63
Научният метод	65
Причинно-следствена връзка	67
Опровержимост	68
Химични елементи	70
Гравитацията и Нютоновите закони за движението	72
Електричество	74
Еволюция	76
Термодинамика	79
Относителност	80
Ядрен разпад	83
Квантова механика	85
Континентален дрейф	87
Киберпространството	88
Изкуствен интелект	90
Пътуване във времето	91

ЧАСТ ЧЕТВЪРТА

МЕДИЦИНА И ПСИХОЛОГИЯ	95
Идеята на медицината	96
Диагностика	98
Човешки дисекции	99
Патология	101
Хирургия	103
Кръвоносна система	105
Анестезиология	106
Микробна теория	108
Имунология	110
Фармакология	112
Психиатрия и подсъзнание	114

Бихевиоризъм	117
ДНК.....	119
Клониране.....	121
Евтаназия.....	123
Трансхуманна медицина.....	126

ЧАСТ ПЕТА

ФИЛОСОФИЯ	129
Предсократова философия	130
Сократовият метод.....	131
Скептицизъм.....	133
Материализъм.....	135
Идеализъм	136
Етика	139
Детерминизъм и фатализъм	141
Аристотелизъм.....	142
Конфуцианство	144
Логика.....	145
Хедонизъм.....	147
Епикурейство	148
Хуманизъм	150
Просвещение.....	151
Човешкият напредък.....	153
Оптимизъм и песимизъм	155
Рационализъм	157
Емпиризъм.....	159
Утилитаризъм	161
Свръхчовекът (Übermensch).....	163
Прагматизъм.....	165
Меритокрация.....	166
Екзистенциализъм	168
Абсурдизъм	170

ЧАСТ ШЕСТА

ПОЛИТИКА	173
Върховенство на закона	174
Собственост	176
Суверенитет	178
Общественият договор	179
Империализъм	182
Войната	185
Пацифизъм	187
Демокрация	189
Автокрация	190
Макиавелизъм	192
Теокрация	193
Либерализъм	195
Консерватизъм	197
Социализъм	198
Социалдемокрация	200
Анархизъм	202
Национализъм	204
Фашизъм	206
Интернационализъм	208
Всеобщо избирателно право	210
Гражданско общество	213
Феминизъм	215
Екологизъм	217

ЧАСТ СЕДМА

ИКОНОМИКА	221
Дефицит	222
Полезност	224
Пари	226
Данъци	228
Търсене и предлагане	230
Капитализъм	231
Невидимата ръка	233

Протекционизъм.....	235
Относително предимство.....	237
Малтусианският проблем.....	238
Марксистка икономика.....	240
Кейнсианство.....	242
Спонтанен ред.....	245
Творческо унищожение.....	246
Монетаризъм.....	248
Глобализация.....	250
Демонстративно потребление.....	252
Теория на игрите.....	254
Филантропия.....	255

ЧАСТ ОСМА

ИЗКУСТВО, АРХИТЕКТУРА И МУЗИКА.....	259
Класическо и ренесансово изкуство.....	260
Музика на сферите.....	262
Поезия.....	263
Драма.....	265
Архетипни сюжети.....	267
Барок.....	268
Роман.....	270
Естетизъм.....	271
Романтизъм.....	274
Импresiонизъм и постимпресионизъм.....	275
Реализъм.....	277
Абстракционизъм.....	279
Модернизъм.....	280
Символизъм.....	282
Експресионизъм.....	283
Кубизъм.....	285
Футуризм.....	287
Ар деко.....	288
Сюрреализъм.....	291

Структурализъм и постструктурализъм.....	292
Деконструкционизъм.....	294
Попарт	296
Брутализъм	298
Концептуализъм	299
Постмодернизъм.....	301
ИЛЮСТРАЦИИ.....	303

УВОД

Една купчина камъни престава да бъде купчина камъни в момента, в който някой я погледне и си представи катедрала.

Антоан дьо Сент-Екзюпери

Понякога казват, че любовта или може би парите карат света да се върти, но идеите имат много по-голяма заслуга за задвижването на всичко. Идеите са великата валута на живота, движеща напредъка и подхранваща познанието – за нас самите и за света около нас – и може би определящата характеристика, която издига нашия вид над всички останали. Може би не сме единствените същества, които имат идеи – достатъчно е да погледнете катерицата, мъчеща се да изкопчи ядки от хранилката за птици, за да се убедите в това – но ние имаме най-големите и най-добрите идеи, а да не говорим и за способността да ги осъществяваме. Както казва великият архитект Франк Лойд Райт: „Идеята е спасение чрез въображението“.

Тази книга представя 150-те най-значими идеи на всички времена – идеи, които са формирали обществата и епохите, и много от тях – толкова актуални и днес, колкото са били в миналото. В рамките на осем части, обхващащи различни аспекти на науката, изкуството, политиката, икономиката, философията и религията, ще се потопим в мислите на великите умове от древността до наши дни. Някои идеи се развиват бавно, понякога в продължение на хилядолетия – като идеята за демокрацията – докато други представляват резки скокове в човешките представи – например Общата теория на относителността на Айнщайн. Трябва да се отбележи също, че много

велики идеи са произлезли от други или са били подхранвани от тях. Човешката мисъл очевидно дава най-хубавите си плодове при кръстосано оплождане. Според американската писателка Урсула К. Ле Гуин: „Най-дълбоката същност на идеята е необходимостта да бъде предадена: чрез писмо, чрез думи, чрез действия. Идеята е като тревата. Тя копнее за светлина, обича тълпите, процъфтява при кръстосано размножение и колкото повече я тъпчете, толкова по-добре расте“.